

Становище

от доцент д-р Димитър Симеонов Шаламанов, дм
доцент в отдел Епидемиология към НЦЗПБ
относно разработен дисертационен труд на тема
**„Проучване върху значението на птиците за трансмисионната
динамика на Лаймската болест в България“**
представен за официална защита от **Надя Миткова Иванова-
Александрова**, докторант на самостоятелна подготовка при
Национален център по заразни и паразитни болести

Научен ръководител: Проф. д-р Ива Христова, дмн

Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният ми за становище дисертационен труд е съобразен с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение. Дисертацията е написана на 128 стандартни страници и следва общоприетата структура за оформление, включваща главите: литературен обзор, цел, задачи, материали и методи, резултати и обсъждане, изводи, приноси и списък на използваната литература. Разработката е написана на добър език и стил на високо равнище, а поддържаните от докторант Надя Миткова Иванова тези са издържани от научна и приложна гледна точка.

Характеристика на отделните съставни части на дисертационния труд

Литературната справка е представена от общо 235 източника (25 на кирилица и 210 на латиница), от които 168 източника са цитирани в обзора. Обзорът е добре структуриран, съдържа достатъчно информационен материал и показва компетентност на докторанта по избраната тема. Систематизирано, в логическа последователност, е обърнато подробно внимание още на най-ранните експериментални и полеви проучвания в Европа и САЩ, свързани с взаимоотношенията между векторите от род *Ixodes* и инфекциозните агенти от комплекса *B. burgdorferi* s.l. Детайлно и умело са описани опитните постановки за изясняване на резервоарната способност на птиците чрез метода на ксенодиагностиката, за селективната трансмисия на борелии и за продължителността на инфекцията при определени видове птици. Навлизайки сериозно в проучваната проблематика, включително и това, че едни и същи видове птици в едни райони могат само да разпространяват *I. ricinus*, а в други да действат и като резервоари с различна ефективност, авторът напълно аргументирано определя посоката на своята разработка, а именно – да се проучат резервоарните гостоприемници на *I. ricinus* в конкретни географски региони на страната, всеки с характерни екологични особености. За нашата страна липсват данни от изследвания за откриване на борелии в иксодови кърлежи, събрани от птици.

Обзорът отразява също и някои основни положения от епидемиологията на Треска Западен Нил. Това е важно допълнение към основния разглеждан проблем в дисертацията, защото след 90-те години на XX век заболяването придоби природна огнищност в Източна Европа и редица водещи вирусологични лаборатории в региона насочиха изследванията си към изясняване резервоарите и векторите на тази инфекция. Въпреки че регистрираните у нас случаи са спорадични, поради опасността от летален изход (около 10 %), изучаването му е важно за епидемиологичния надзор и контрол. Птиците също имат участие в протичането на епидемичния процес и посочените от докторанта сведения в началото на дисертационния труд са важни за изясняване на базовата ситуация в нашата страна. Впоследствие те са подкрепени с лабораторни данни.

На базата на литературния обзор са изведени целите на дисертацията и са представени пет основни задачи на изследване. Повечето от тях включват и подзадачи.

В главата „Материали и методи“ са описани районите, в които са провеждани теренните проучвания по дисертационната тема. Тук са представени също методите за събиране на биологичния материал за изследване и по-подробно използваните молекулярно-генетични и серологични методики. Дадени са и методите за статистическа обработка на резултатите.

В главата „Резултати и обсъждане“ получените данни от изследването са представени точно и последователно според поставените задачи и са онагледени подходящо чрез таблици, графики и снимки. След всеки резултат дисертантът представя обстоен анализ и обсъждане. Всичко това е направено възможно най-изчерпателно. На няколко места докторантът прави сравнение на собствените резултати с тези на други автори, което придава висока стойност на дисертационния труд.

Направените изводи са достоверни, точно и ясно подредени според поставените задачи.

Съгласен съм и с дефинираните от автора приноси.

Участието на дисертанта в самостоятелна и екипна лабораторна и теренна работа е видно от списъка на публикациите и представянето на получените резултати чрез доклади и постери по темата, на научни форуми. Авторефератът отразява също и финансирането на научните проекти, по които са правени изследванията.

Заклучение: Цялостното ми впечатление от разглеждания дисертационен труд е, че авторът притежава задълбочени познания върху епидемиологията и екологията на Лаймската болест и Западнонилската треска. При направените изследвания в хода на разработката са получени интересни и важни резултати, които са отразени в труда по подходящ начин. Изводите от дисертацията могат да помогнат за оптимизиране на надзора в нашата страна върху посочените две инфекциозни заболявания. Затова основателно смятам, че на докторант Надя Миткова Иванова-Александрова има пълно основание да се даде образователна и научна степен „Доктор“ по докторска програма "Епидемиология".

Изготвил становището:

Доцент д-р Димитър Симеонов Шаламанов, дм